

Znečistené ovzdušie nás na Slovensku stojí takmer 10 mld. EUR ročne

Zvolen, Bratislava 21. 6. 2019 / aktualizované 10. 7. 2019. Na Slovensku predčasne umiera kvôli znečistenému ovzdušiu viac ako 5 000 osôb ročne.¹ Spolu s Poľskom, Českom a Maďarskom patríme ku krajinám s najviac znečisteným ovzduším v EÚ. Dlhodobo prekračujeme predovšetkým limity znečistenia prachovými časticami (PM). Podľa OECD nás v roku 2015 stálo znečistenie ovzdušia z dôvodu predčasných úmrtí 9,279 mld. EUR, čo predstavovalo takmer 6,5 % HDP krajiny.²

Experti z občianskeho združenia Centrum pre trvaloudržateľné alternatívy - CEPTA analyzovali metodikou Svetovej zdravotníckej organizácie³ situáciu v oblastiach s riadenou kvalitou ovzdušia našich krajských miest na základe údajov oficiálneho monitoringu SHMÚ.⁴ Hodnotili dopady prachových častíc PM_{2,5} a PM₁₀ a oxidov dusíka NO_x, teda troch hlavných znečisťujúcich látok v ovzduší našich miest, ktorých pôvodcami sú predovšetkým doprava, priemysel s energetikou a spaľovanie tuhých palív v domácnostiach.

Výsledky analýzy dopadov znečisteného ovzdušia v krajských mestách SR za jeden rok:

Mesto/ORKO	Počet predčasných úmrtí spôsobených znečisteným ovzduším v krajských mestách*	Náklady znečisteného ovzdušia v mld. EUR**
Bratislava	1 580	4,176
Košice	990	2,621
Banská Bystrica	340	0,901
Prešov	410	1,083
Trenčín	190	0,497
Trnava	240	0,633
Žilina	310	0,815
Nitra	300	0,800

Vysvetlivky: * zaokrúhlené na celé desiatky; ** jedná sa iba o ekonomické škody z predčasných úmrtí spôsobených znečisteným ovzduším bez zarátania liečebných nákladov, práceneschopnosti, či škôd na poliach a v lesoch.

Reaguje Daniel Lešínský, predseda o. z. CEPTA: „Výsledky našich prepočtov sú zarážajúce o to viac, o čo ležernejšie sa doteraz pristupovalo k riešeniu znečistenia ovzdušia v našich mestách, obciach a rozpočtom v celej krajine. Vnímame ako nevyhnutné bez zbytočného odkladu vyčleniť na ochranu ovzdušia adekvátne financie, vyriešiť kompetencie pre samosprávy a podmieniť čerpanie verejných financií vrátane EÚ fondov zeleným verejným obstarávaním. Ďalej zaviesť účinné opatrenia regulácie dopravy a emisií z lokálnych kúrenísk, podporiť bez-emisnú dopravu, ukončiť výnimky zavedenia najlepšie dostupných technológií v priemysle a energetike“.

Znečistené ovzdušie spôsobuje predovšetkým kardiovaskulárne ochorenia, ochorenia dýchacích ciest vrátane astmy a chronickej bronchitídy, kognitívne poruchy, reprodukčné problémy vrátane predčasných pôrodov či nízkej pôrodnej hmotnosti.

Kontakt: Ing. Daniel Lešínský, PhD; tel: +421 905 581 076; mail: lesinsky@changenet.sk

¹ Podľa Európskej environmentálnej agentúry zomrelo na Slovensku v roku 2015 z dôvodu znečistenia ovzdušia látkami PM₁₀, PM_{2,5} a NO_x 5 650 ľudí – EEA (2018): *Air quality in Europe – 2018 report*; (tabuľka 10.1).

² Z členských krajín OECD je Slovensko piata najhoršia krajina za Lotyšskom, Maďarskom, Poľskom a Českom - OECD (2017): *The Rising Cost of Ambient Air Pollution thus far in the 21st Century*; (tabuľka 8).

³ Využitím špecializovaného softvéru WHO AirQ+ v1.3.

⁴ SHMÚ (2019): *Správa o kvalite ovzdušia v Slovenskej republike 2017*.